

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (osmi senat)

z dne 3. septembra 2020*

„Predhodno odločanje – Zračni promet – Uredba (ES) št. 261/2004 – Člen 7 – Pravica do odškodnine v primeru zamude ali odpovedi leta – Načini izplačila odškodnine – Zahtevek, izražen v nacionalni valuti – Nacionalna določba, ki upniku prepoveduje izbiro valute“

V zadevi C-356/19,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy XV Wydział Gospodarczy (občinsko sodišče glavnega mesta Varšava, XV. gospodarski oddelek, Poljska) s sklepom z dne 16. aprila 2019, ki je na Sodišče prispel 3. maja 2019, v postopku

Delfly sp. z o.o.

proti

Smartwings Poland sp. z o. o., prej Travel Service Polska sp. z o.o.,

SODIŠČE (osmi senat),

v sestavi L. S. Rossi, predsednica senata, J. Malenovský (poročevalec) in F. Biltgen, sodnika,

generalni pravobranilec: P. Pikamäe,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Delfly sp. z o.o. J. Pruszyński, advokat,
- za Smartwings Poland sp. z o. o., prej Travel Service Polska sp. z o.o., M. Skrzypek, advokat,
- za poljsko vlado B. Majczyna, agent,
- za Evropsko komisijo B. Sasinowska in N. Yerrell, agentki,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

* Jezik postopka: poljščina.

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 7(1) Uredbe (ES) št. 261/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o določitvi skupnih pravil glede odškodnine in pomoči potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov ter o razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 295/91 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 7, zvezek 8, str. 10).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo Delfly sp. z o. o. in letalskim prevoznikom Smartwings Poland sp. z o. o., prej Travel Service sp. z o.o., glede odškodninskega zahtevka na podlagi Uredbe št. 261/2004.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 V uvodni izjavi 1 Uredbe št. 261/2004 je navedeno:
„Ukrepanje [Evropske unije] na področju zračnega prevoza mora med drugim zagotavljati visoko raven varstva potnikov. Poleg tega je treba na splošno v celoti upoštevati zahteve o varstvu potrošnikov.“
- 4 Člen 3(1) te uredbe določa:
„Ta uredba se uporablja za:
 - (a) potnike, ki odhajajo z letališča na ozemlju države članice, za katero se Pogodba uporablja;
 - (b) potnike, ki odhajajo z letališča na ozemlju tretje države in so namenjeni na letališče na ozemlju države članice, za katero se Pogodba uporablja, razen če ti potniki prejmejo storitve ali odškodnino in pomoč v tej tretji državi, če je dejanski letalski prevoznik zadevnega leta iz Skupnosti.“
- 5 Člen 7 navedene uredbe, naslovljen „Pravica do odškodnine“, določa:
„1. Pri sklicevanju na ta člen potniki prejmejo odškodnino v višini:
 - (a) 250 EUR za lete do vključno 1500 kilometrov;
 - (b) 400 EUR za vse lete znotraj Skupnosti nad 1500 kilometrov in za vse druge lete med 1500 in 3500 kilometri;
 - (c) 600 EUR za lete, ki niso zajeti v točkah (a) ali (b).

Za določitev oddaljenosti, ki jo je treba upoštevati, se šteje zadnji kraj, na katerega bo potnik zaradi zavrnitve vkrcanja ali odpovedi leta prispel z zamudo glede na predvideni vozni red letov.

[...]

3. Odškodnina iz odstavka 1 se izplača v gotovini, z elektronskim bančnim nakazilom, bančnim nalogom ali bančnimi čeki ali s pisnim soglasjem potnika s potovalnim vavčerjem in/ali drugimi storitvami.

[...]“

Poljsko pravo

Zakonik o civilnem postopku

- 6 Člen 321 ustawa Kodeks postępowania cywilnego (zakon o zakoniku o civilnem postopku) z dne 17. novembra 1964 v različici, ki se uporablja za postopek v glavni stvari (v nadaljevanju: zakonik o civilnem postopku), v odstavku 1 določa, da sodišče ne sme odločiti o predmetu, ki ga tožbeni zahtevki ne obsega, in tožbenega zahtevka ne sme preseči.
- 7 Člen 505¹(1) tega zakonika, ki ureja poenostavljeni postopek, določa, da se ta postopek uporablja za zahtevke, ki izvirajo iz pogodb, če vrednost spornega predmeta ne presega 20.000 [poljskih zlotov (PLN) (približno 4487 EUR)] in za zahtevke, ki izvirajo iz varščine, jamstva kakovosti ali pogodbene neskladnosti blaga, prodanega potrošnikom, če vrednost pogodbenega predmeta ne presega navedenega zneska.
- 8 Člen 505⁴(1), prvi stavek, navedenega zakonika določa:
„Sprememba tožbe ni dopustna.“

Zakon o civilnem zakoniku

- 9 Člen 358 ustawa Kodeks cywilny (zakon o civilnem zakoniku) z dne 23. aprila 1964 v različici, ki se uporablja za postopek v glavni stvari (Dz. U. 2018, pozicija 1025), določa:
- „1. Če je predmet obveznosti, ki jo je treba izpolniti na ozemlju Republike Poljske, denarni znesek, izražen v tuji valuti, lahko dolžnik to obveznost izpolni v poljski valuti, razen če je z zakonom, s sodno odločbo, iz katere obveznost izvira, ali s pravnim poslom določeno, da je treba obveznost izpolniti izključno v tuji valuti.
2. Vrednost tuje valute se določi glede na srednji menjalni tečaj, ki ga objavi centralna banka Poljske, z dne zapadlosti terjatve, razen če je z zakonom, s sodno odločbo ali s pravnim poslom določeno drugače.
3. Če dolžnik zamuja z izpolnitvijo obveznosti, lahko upnik zahteva izpolnitev obveznosti v poljski valuti na podlagi srednjega menjalnega tečaja, ki ga objavi centralna banka Poljske, na dan plačila.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 10 X je imela potrjeno rezervacijo pri letalskem prevozniku Smartwings Poland, prej Travel Service, s sedežem v Varšavi (Poljska) za let iz mesta A v tretji državi v mesto B na Poljskem. 23. julija 2017 se je pravočasno prijavila na ta let. Let je imel več kot triurno zamudo. Ni bilo ugotovljeno, da bi X v tretji državi odhoda prejela storitve ali odškodnino in pomoč v smislu člena 3(1)(b) Uredbe (ES) št. 261/2004.
- 11 X, ki je lahko na podlagi člena 7(1) te uredbe zahtevala odškodnino v višini 400 EUR, je svojo terjatev odstopila družbi Delfly s sedežem v Varšavi. Družba Delfly je nato pri predložitvenem sodišču vložila tožbo, s katero je predlagala, naj se družbi Smartwings Poland, prej Travel Service, naloži plačilo zneska 1698,64 PLN, ki je na podlagi menjalnega tečaja, ki ga je določila centralna banka Poljske na dan vložitve odškodninskega zahtevka, ustrezal 400 EUR. Iz pojasnil tega sodišča je razvidno, da se v skladu s členom 505¹ zakonika o civilnem postopku spori glede pogodbenih obveznosti obvezno obravnavajo po tako imenovanem „poenostavljenem“ postopku, če sporni znesek ne presega 20.000 PLN (približno 4487 EUR).

- 12 Družba Smartwings Poland, prej Travel Service, je predlagala zavrnitev odškodninskega zahtevka, zlasti ker naj bi bil ta v nasprotju z zahtevami nacionalnega prava izražen v napačni valuti, in sicer v poljskih zlotih (PLN), in ne v eurih. Predložitveno sodišče navaja, da v okviru tako imenovanega „poenostavljenega“ postopka člen 505⁴(1), prvi stavek, zakonika o civilnem postopku ne določa nobene možnosti spremembe tožbe. Po mnenju navedenega sodišča pa je treba spremembo valute, v kateri je izražen zahtevak, šteti za spremembo tožbe.
- 13 Predložitveno sodišče poudarja, da je Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče, Poljska) v sodbi z dne 16. maja 2012, izrečeni v zadevi III CSK 273/11, podalo razlago člena 358 zakona o civilnem zakoniku z dne 23. aprila 1964 v različici, ki se uporablja za postopek v glavni stvari. Navaja, da je bila terjatev v navedeni zadevi izražena v tuji valuti in da se stranki nista strinjali, ali jo je dovoljeno pretvoriti v poljske zlate (PLN). Ker se dolžnik ni odločil, da dolgovan znesek plača v poljski valuti, in ker ni bilo tozadavnega dogovora strank, je Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) štel, da lahko upnik plačilo zahteva le v tuji valuti. Po mnenju navedenega vrhovnega sodišča lahko valuto, v kateri bo izpolnil svojo obveznost, izbere samo dolžnik, tako v primeru, ko jo izpolni v roku, kot v primeru, ko je v zamudi, ne glede na to, ali za to zamudo odgovarja ali ne. Če je dolžnik v zamudi z izpolnitvijo obveznosti, za katero odgovarja, pri čemer je predmet te obveznosti denarni znesek, izražen v tuji valuti, ima upnik samo pravico izbrati menjalni tečaj, ki naj se uporabi. Poleg tega pravica upnika, da izbere menjalni tečaj, obstaja le, če je dolžnik izbral poljsko valuto.
- 14 Predložitveno sodišče tudi poudarja, da ta sodba pomeni začetek sodne prakse, v skladu s katero nacionalna sodišča zavrnejo odškodninske tožbe za posledice zamude leta, v katerih je zahtevak izražen v nacionalni valuti, čeprav je terjatev izražena v tuji valuti. Predložitveno sodišče navaja, da sodišče v takem primeru ne more odločiti zaradi prepovedi iz člena 321(1) zakonika o civilnem postopku, v skladu s katero ne sme odločati o predmetu, ki ga tožbeni zahtevak ne obsega.
- 15 Kot je razvidno iz predložitvene odločbe, vprašanja predložitvenega sodišča izhajajo iz dejstva, da poljska sodišča določb Uredbe št. 261/2004 ne razlagajo enotno glede tega, kako razrešiti spore, v katerih tožeča stranka za škodo, ki ji je nastala zaradi zamude leta, zahteva odškodnino, izraženo v nacionalni valuti.
- 16 V teh okoliščinah je Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy XV Wydział Gospodarczy (občinsko sodišče glavnega mesta Varšava, XV. gospodarski oddelek, Poljska) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:
- „1. Ali je treba člen 7(1) [Uredbe št. 261/2004] razlagati tako, da ta določba ne ureja samo obsega obveznosti plačila odškodnine, ampak tudi način izpolnitve te obveznosti?
2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen, ali lahko potnik ali njegov pravni naslednik veljavno zahteva plačilo zneska 400 EUR, izraženega v drugi valuti, in sicer v nacionalni valuti, ki velja v kraju prebivališča potnika, čigar let je bil odpovedan ali je imel zamudo?
3. Če je odgovor na drugo vprašanje pritrdilen, na podlagi katerih meril je treba določiti valuto, v kateri lahko potnik ali njegov pravni naslednik zahteva plačilo, in kateri menjalni tečaj je treba uporabiti?
4. Ali člen 7(1) ali druge določbe [Uredbe št. 261/2004] nasprotujejo uporabi določb nacionalnega prava o izpolnitvi obveznosti, ki imajo za posledico, da se tožba potnika ali njegovega pravnega naslednika zavrne zgolj zato, ker je bil zahtevak napačno izražen v nacionalni valuti, ki velja v potnikovem kraju prebivališča, namesto v valuti euro, kot je to v členu 7(1) Uredbe?“

Vprašanja za predhodno odločanje

- 17 Predložitveno sodišče z vprašanji, ki jih je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba Uredbo št. 261/2004 in zlasti njen člen 7(1) razlagati tako, da lahko potnik, čigar let je bil odpovedan ali je imel veliko zamudo, ali njegov pravni naslednik zahteva plačilo zneska odškodnine iz te določbe v nacionalni valuti, ki velja v njegovem kraju prebivališča, tako da navedena določba nasprotuje zakonodaji ali sodni praksi države članice, ki določa, da se tožba, ki jo tak potnik ali njegov pravni naslednik vloži v ta namen, zavrne zgolj zato, ker je bil zahtevek izražen v tej nacionalni valuti.
- 18 Člen 7(1) Uredbe št. 261/2004 določa, da potniki pri sklicevanju na ta člen prejmejo odškodnino, katere znesek se giblje med 250 EUR in 600 EUR, odvisno od oddaljenosti, ki jo zajemajo zadevni leti.
- 19 V skladu s členom 7(3) Uredbe št. 261/2004 se odškodnina, ki se dolguje na podlagi člena 7(1) te uredbe, izplača v gotovini, z elektronskim bančnim nakazilom, bančnim nalogom ali bančnimi čeki ali s pisnim soglasjem potnika s potovalnim vavčerjem in/ali drugimi storitvami.
- 20 Iz primerjave besedila odstavkov 1 in 3 tega člena 7 izhaja, da čeprav se plačilo navedene odškodnine odvisno od primera lahko izvede na enega od tam navedenih načinov, pa v zvezi z nacionalno valuto, v kateri bo ta odškodnina plačana, ki ni euro, ni izrecno določena nobena primerljiva možnost izbire.
- 21 Vendar iz te primerjave – na podlagi argumenta *a contrario* – ni mogoče sklepati, da je možnost izbire glede nacionalne valute, ki ni euro, vnaprej izključena.
- 22 Na prvem mestu je treba namreč opozoriti, da je glavni cilj Uredbe št. 261/2004, kot je to razvidno iz njene uvodne izjave 1, zagotavljati visoko raven varstva potnikov (glej zlasti sodbo z dne 17. septembra 2015, van der Lans, C-257/14, EU:C:2015:618, točka 26 in navedena sodna praksa).
- 23 Sodišče je tako razsodilo, da je treba v skladu s tem ciljem določbe, s katerimi se letalskim potnikom priznavajo pravice, razlagati široko (glej zlasti sodbi z dne 19. novembra 2009, Sturgeon in drugi, C-402/07 in C-432/07, EU:C:2009:716, točka 45, ter z dne 4. oktobra 2012, Finnair, C-22/11, EU:C:2012:604, točka 23).
- 24 Iz tega izhaja, da je treba pravico do odškodnine iz člena 7 Uredbe št. 261/2004 razlagati široko.
- 25 Kot je v zvezi s tem poudarilo Sodišče, je namen Uredbe št. 261/2004 standardizirana in takojšnja povrnitev škod, ki jih pomenijo resne nevarnosti v letalskem prevozu potnikov (glej v tem smislu sodbo z dne 10. januarja 2006, IATA in ELFAA, C-344/04, EU:C:2006:10, točki 43 in 45), zlasti plačilo odškodnine potnikom, ki so bili s tem oškodovani.
- 26 Pogojevanje pravice do odškodnine za tako škodo s tem, da mora biti oškodovanemu potniku odškodnina, ki se mu dolguje, plačana v eurih, ob izključitvi katere koli druge nacionalne valute, pa bi omejilo izvrševanje te pravice in bi bilo zato v nasprotju z zahtevo po široki razlagi, navedeno v točki 24 te sodbe.
- 27 Na drugem mestu je treba poudariti, da se Uredba št. 261/2004 uporablja za potnike brez razlikovanja med njimi na podlagi državljanstva ali kraja prebivališča, pri čemer je upoštevno merilo merilo iz člena 3(1)(a) in (b) te uredbe, in sicer kraj, v katerem je letališče odhoda teh potnikov.
- 28 Zato je treba za potnike, ki imajo pravico do odškodnine na podlagi člena 7 Uredbe št. 261/2004, šteti, da so vsi v primerljivih položajih, ker se jim vsem standardizirano in takoj povrne škoda, ki jo je treba nadomestiti na podlagi te uredbe.

- 29 V zvezi s tem je treba navesti, da je treba v skladu s sodno prakso Sodišča vsak akt Unije, kot je Uredba št. 261/2004, razlagati v skladu z vsem primarnim pravom, vključno z načelom enakega obravnavanja, ki zahteva, naj se primerljivi položaji ne obravnavajo različno in naj se različni položaji ne obravnavajo enako, razen če je tako obravnavanje objektivno utemeljeno (glej zlasti sodbo z dne 19. novembra 2009, *Sturgeon in drugi*, C-402/07 in C-432/07, EU:C:2009:716, točka 48).
- 30 Vendar lahko naložitev pogoja, v skladu s katerim je mogoče znesek odškodnine iz člena 7(1) Uredbe št. 261/2004, ki ga zahteva oškodovani potnik ali njegov pravni naslednik, plačati le v eurih, ob izključitvi – kot v postopku v glavni stvari – valute, ki je zakonito plačilno sredstvo v državi članici, ki ni članica euroobmočja, vodi do različnega obravnavanja oškodovanih potnikov ali njihovih pravnih naslednikov, ne da bi bilo mogoče za to različno obravnavanje navesti kakršno koli objektivno utemeljitev.
- 31 Iz navedenega izhaja, da z zahtevo po široki razlagi pravic letalskih potnikov iz Uredbe št. 261/2004 ter načelom enakega obravnavanja oškodovanih potnikov in njihovih pravnih naslednikov ne bi bilo združljivo, če bi potniku, ki je na podlagi člena 7(1) te uredbe upravičen do odškodnine, zavrnilo možnost, da plačilo zneska te odškodnine zahteva v nacionalni valuti, ki je zakonito plačilno sredstvo v kraju njegovega prebivališča.
- 32 Na tretjem mestu je treba poudariti, da plačilo zneska odškodnine, ki jo je treba plačati v nacionalni valuti, ki je zakonito plačilno sredstvo v kraju prebivališča zadevnih potnikov, glede na zgoraj navedeno nujno zahteva pretvorbo iz eura v to valuto.
- 33 V zvezi s tem je treba navesti, da ker Uredba št. 261/2004 ne vsebuje nobene navedbe, ostajajo pravila postopka pretvorbe, vključno z določitvijo menjalnega tečaja, ki se uporablja za pretvorbo, ob spoštovanju načel enakovrednosti in učinkovitosti še naprej v pristojnosti nacionalnega prava držav članic.
- 34 Glede na te preudarke je treba na vprašanja odgovoriti, da je treba Uredbo št. 261/2004 in zlasti njen člen 7(1) razlagati tako, da lahko potnik, čigar let je bil odpovedan ali je imel veliko zamudo, ali njegov pravni naslednik zahteva plačilo zneska odškodnine iz te določbe v nacionalni valuti, ki velja v njegovem kraju prebivališča, tako da navedena določba nasprotuje zakonodaji ali sodni praksi države članice, ki določa, da se tožba, ki jo tak potnik ali njegov pravni naslednik vloži v ta namen, zavrne zgolj zato, ker je bil zahtevek izražen v tej nacionalni valuti.

Stroški

- 35 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (osmi senat) razsodilo:

Uredbo (ES) št. 261/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o določitvi skupnih pravil glede odškodnine in pomoči potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov ter o razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 295/91 in zlasti njen člen 7(1) je treba razlagati tako, da lahko potnik, čigar let je bil odpovedan ali je imel veliko zamudo, ali njegov pravni naslednik zahteva plačilo zneska odškodnine iz te določbe v nacionalni valuti, ki velja v njegovem kraju prebivališča, tako da navedena določba nasprotuje zakonodaji ali sodni praksi države članice, ki določa, da se tožba, ki jo tak potnik ali njegov pravni naslednik vloži v ta namen, zavrne zgolj zato, ker je bil zahtevek izražen v tej nacionalni valuti.

Podpisi